

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyně JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobce: **Bc. J. K.**
zastoupený advokátem Mgr. Petrem Letovancem
sídlem Lidická 544, 739 61 Třinec,

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2021, č. j. MPSV-2021/175550-923,
ve věci příspěvku na bydlení

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 3. 11. 2021, č. j. MPSV-2021/175550-923, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou došlou zdejšímu soudu dne 5. 1. 2022 domáhal zrušení rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje

Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 3. 11. 2021, č. j. MPSV-2021/175550-923 (dále „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajská pobočka v Ostravě ze dne 21. 9. 2021, č. j. 285307/21/FM (dále „prvostupňové rozhodnutí“), kterým bylo rozhodnuto o přiznání dávky státní sociální podpory ve formě příspěvku na bydlení ve výši 3 076 Kč měsíčně ode dne 1. 7. 2021 do 30. 6. 2022.

2. Žalobce nesouhlasí s napadeným rozhodnutím. Žalobce je přesvědčen, že se žalovaný nedostatečně vypořádal s námitkou, aby nebyl žalobce pro potřeby příspěvku na bydlení posuzován se svým synem na základě § 7 odst. 5 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, v rozhodném znění (dále „ZSSP“), kterou vznesl již v průběhu řízení před správními orgány. Žalovaný podle něho pochybil, když žalobce posuzoval společně s jeho synem, a to na základě dohody ve smyslu § 7 odst. 3 písm. a) ZSSP, ačkoliv měl posuzovat syna společně s matkou podle § 7 odst. 5 ZSSP, který odkazuje na použití zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v rozhodném znění (dále „ZŽEM“), a to na základě uplatnění daňového zvýhodnění na vyživované dítě v jejím zaměstnání. K tomu odkázal žalobce na k žalobě přiložené dřívější rozhodnutí Úřadu práce ve věci příspěvku na živobytí, které v odůvodnění uvádí, že *„I přes souhlasné prohlášení rodičů je nezletilé dítě posuzováno společně s matkou, jelikož matka uplatňuje daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve svém zaměstnání.“* Žalobce je tak přesvědčen, že pokud správní orgány již jednou dospěly k závěru, že pro potřeby ZŽEM jsou společně posuzovanými osobami jeho nezletilý syn a matka, neměly správní orgány žalobce posuzovat společně se synem pro účely příspěvku na bydlení podle § 7 odst. 5 ZSSP. Žalobce navrhl, aby soud zrušil napadené rozhodnutí a vrátil věc žalovanému.
3. Žalovaný ve svém vyjádření shrnul dosavadní průběh řízení před správními orgány, zejména, že na základě prvostupňového rozhodnutí byl žalobci přiznán příspěvek na bydlení ve výši 3 076 Kč měsíčně od 1. 7. 2021 do 30. 6. 2022 s tím, že společně posuzovanými osobami jsou žalobce a jeho nezletilý syn J. K., nar. X. K žalobním bodům žalovaný uvedl, že žalobce odkázal na znění § 7 odst. 5 ZSSP, který odkazuje na § 4 ZŽEM. Podle názoru žalovaného se aplikuje pouze odst. 1 uvedeného § 4 ZŽEM, kdy se společně pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují rodiče a nezletilé nezaopatřené dítě. V případě svěřením dítěte do společné nebo střídavé péče se aplikuje § 7 odst. 3 ZSSP. Pro účely příspěvku na bydlení je v těchto případech při určování, se kterým z rodičů bude dítě posuzováno, zapotřebí postupovat obdobně jako u ostatních dávek státní sociální podpory. K námitce stran posouzení nezletilého syna a jeho matky coby společně posuzovaných osob ve věci příspěvku na živobytí žalovaný uvedl, že v tomto případě se postupuje výlučně podle ZŽEM, který předpokládá společné posuzování nezaopatřeného dítěte s rodičem, který prohlašuje pro účely zvláštního právního předpisu, že spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby (žalovaný odkázal na zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů). Vzhledem k tomu, že příjem ze závislé činnosti má matka nezletilého a uplatňuje daňové zvýhodnění na nezaopatřené dítě, tvořil u příspěvku na živobytí okruh jen samotný žalobce. Závěrem žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.
4. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 18. 7. 2021 uplatnil žalobce žádost o příspěvek na bydlení. Správní orgán stanovil okruh společně posuzovaných osob tak, že jako společně posuzované osoby pojal žalobce a jeho nezletilého syna J. K., nar. X, svěřeného do střídavé péče rodičů. S žalobcem byl posuzován z důvodu uzavřené dohody obou rodičů ze dne 3. 12. 2020, v rámci které se rodiče dohodli na tom, že nezletilý syn bude posuzován pro

potřeby přídatku na dítě a příspěvku na bydlení společně s žalobcem. Životní minimum rodiny stanovil správní orgán prvního stupně ve výši 5 970 Kč jako součet částek 3 550 Kč připadající na žalobce a 2 420 Kč připadající na nezletilého syna. Průměrný měsíční příjem rodiny (tj. obou společně posuzovaných) činil za 2. čtvrtletí 2021 částku 6 475 Kč. Náklady na bydlení žalobce doložil ve výši 5 018 Kč. Protože součin průměrného měsíčního příjmu rodiny a zákonného koeficientu 0,30 byl nižší než doložené náklady na bydlení, byl prvostupňovým správním orgánem přiznán žalobci příspěvek na bydlení v rozsahu rozdílu těchto částek, tj. částka 3 076 Kč za měsíc. O tom byl žalobce vyrozuměn oznámením ze dne 6. 8. 2021. Žalobce proti tomuto oznámení podal v zákonné lhůtě námitku, kterou nesouhlasil se zahrnutím syna coby osoby společně posuzované, shodně s žalobní námitkou. O námitce rozhodl správní orgán prvostupňovým rozhodnutím, kdy neshledal důvody odchýlit se od závěru oznámení. Žalobce napadl prvostupňové rozhodnutí odvoláním, se shodnými námitkami jako v případě právě projednávané žaloby. O odvolání rozhodl žalovaný napadeným rozhodnutím tak, že odvolání zamítl a potvrdil prvostupňové rozhodnutí, které žalobce napadl právě projednávanou žalobou.

5. Krajský soud poté, co zjistil, že žalobní návrh je věcně projednatelný, přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době rozhodování žalovaného (ust. § 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná; ve věci rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s tímto postupem oba účastníci souhlasili.
6. Předmětem sporu mezi žalobcem a žalovaným je posouzení, zda má být žalobce společně posuzován se svým nezletilým nezaopatřeným synem pro potřeby příspěvku na bydlení podle § 7 odst. 5 ZSSP v případě, že matka dítěte prohlašuje pro účely zvláštního právního předpisu, že spolu s tímto dítětem trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby, a současně došlo k uzavření dohody obou rodičů ze dne 3. 12. 2020, v rámci které se rodiče dohodli na tom, že nezletilý syn bude posuzován pro potřeby přídatku na dítě a příspěvku na bydlení společně s žalobcem.
7. Podle § 7 odst. 1 věty první ZSSP *za rodinu se pro účely tohoto zákona považuje, není-li dále stanoveno jinak, oprávněná osoba a společně s ní posuzované osoby, a není-li těchto osob, považuje se za rodinu sama oprávněná osoba.*
8. Podle § 7 odst. 2 písm. b) věta před středníkem ZSSP *společně posuzovanými osobami jsou, není-li dále stanoveno jinak, nezaopatřené děti (§ 11) a rodiče těchto dětí, pokud s oprávněnou osobou spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.*
9. Podle § 7 odst. 3 písm. a) ZSSP *podmínka, že osoby spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby, se považuje vždy za splněnou, není-li dále stanoveno jinak, jde-li o nezletilé nezaopatřené dítě a jeho rodiče [odstavec 2 písm. b)]; pokud rodiče dítěte uvedení v odstavci 2 písm. b) části věty před středníkem jsou rozvedeni, posuzuje se jako osoba společně posuzovaná s nezaopatřeným nezletilým dítětem rodič, s nímž dítě společně žije, a bylo-li uvedeným rodičům svěřeno dítě do společné nebo střídavé péče obou rodičů podle zvláštního právního předpisu, posuzuje se s nezaopatřeným nezletilým dítětem rodič určený na základě dohody těchto rodičů s tím, že tuto dohodu mohou rodiče změnit vždy jen k prvnímu dni kalendářního čtvrtletí.*

10. Podle § 7 odst. 5 ZSSP *jde-li o příspěvek na bydlení, považují se za rodinu všechny osoby, s výjimkou osob uvedených v odstavci 4, vymezené podle zvláštního právního předpisu upravujícího životní a existenční minimum.*
11. Z jazykového výkladu uvedených ustanovení vyplývá, že okruh společně posuzovaných osob v případě dávek státní sociální podpory stanovuje obecně § 7 odst. 2 ZSSP. Pro účely projednávané věci je podstatné, že společně posuzovanými osobami jsou nezaopatřené dítě a rodič tohoto dítěte, pokud spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.
12. Ustanovení § 7 odst. 3 ZSP stanoví fikci (srov. výraz „*považuje se vždy za splněnou*“) splnění druhé podmínky, tj. trvalého soužití a uhrazování nákladů na společné potřeby mimo jiné v případě nezletilých nezaopatřených dětí ve střídavé péči rozvedených rodičů, dle dohody obou rodičů. Jinými slovy, pokud se rodiče dohodnou na tom, s kterým z nich se bude takové dítě společně posuzovat, je nerozhodné, kde takové dítě trvale žije a zda s rodičem dítě společně uhrazuje náklady na společné potřeby, rozhodná je dohoda obou rodičů.
13. Ustanovení § 7 odst. 5 ZSSP stanoví, kdo se považuje za rodinu, jde-li o příspěvek na bydlení. Jedná se o speciální úpravu výlučně pro potřeby příspěvku na bydlení. To nepochybně naznačuje i výše citovaný odst. 1 předmětného ustanovení, když předvídá, že „*za rodinu se pro účely tohoto zákona považuje, není-li dále stanoveno jinak*“ (pozn. zvýrazněno soudem). Okruh společně posuzovaných osob výlučně pro příspěvek na bydlení byl navíc i historicky stanoven zvláštní úpravou již v minulosti (srov. § 7 odst. 4 ve znění do 31. 12. 1997, § 7 odst. 6 ve znění do 31. 12. 2010, resp. § 7 odst. 5 ve znění do 30. 6. 2020). Nejvyšší správní soud tato ustanovení vykládal tak, že jsou speciální vůči citované obecné úpravě (§ 7 odst. 2 a 3 ZSSP) a v tomto rozsahu se proto obecná ustanovení nepoužijí, a podmínky faktického společného soužití se nezkoumají (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 12. 2009, č. j. 4 Ads 96/2009 – 93, nebo ze dne 1. 3. 2017, č. j. 6 Ads 218/2016 – 20).
14. S účinností od 1. 7. 2020 zákonodárce opustil formální kritérium určení okruhu společně posuzovaných osob u příspěvku na bydlení (kterým byl do té doby trvalý pobyt v bytě), a zvolil odkaz na ZŽEM, a to paušálně.
15. Podle § 4 odst. 1 písm. a) ZŽEM *se pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují rodiče a nezletilé nezaopatřené děti.* Odstavec 3 téhož ustanovení stanoví, že *pokud bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, neposuzuje se společně s druhým rodičem, nestanoví-li tento zákon jinak. V případě svěřením dítěte do společné nebo střídavé péče rodičů se dítě posuzuje společně s tím rodičem, se kterým má být posuzováno podle souhlasného prohlášení rodičů. Rodiče mohou měnit toto prohlášení nejdříve po uplynutí kalendářního měsíce. Společně s nezaopatřeným dítětem se posuzuje pro účely tohoto zákona vždy rodič, který prohlašuje pro účely zvláštního právního předpisu, že spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby* (pozn. zvýraznění provedeno soudem). Zde je odkazovaným zvláštním předpisem zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „zákon o daních z příjmů“) a jeho ustanovení § 35c tj. uplatnění daňového zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společné hospodářící domácnosti.

16. Z uvedeného podle krajského soudu vyplývá, že v případě žalobce nebylo na místě postupovat podle obecných ustanovení ZSSP, ani podle § 7 odst. 3 písm. a) tohoto zákona, nýbrž výlučně právě podle § 7 odst. 5 tohoto zákona a § 4 ZŽEM, a to nejen prvního odstavce, jak uváděl žalovaný. Ke stejnému závěru dospěl v obdobné věci i Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 2. 6. 2022, č. j. 22 A 47/2021-33.
17. Podle § 4 odst. 1 písm. a) ZŽEM se společně posuzují rodiče a nezletilé nezaopatřené děti. Zákon i dle důvodové zprávy vychází především z existence vyživovací povinnosti rodičů vůči nezletilým nezaopatřeným dětem, tj. oproti obecné úpravě ZSSP nestanoví podmínku, aby spolu osoby zároveň žily a uhrazovaly náklady na společné potřeby. V případě střídavé péče rodičů, což je případ žalobce, se podle odst. 3 tohoto ustanovení společně s dítětem posuzuje vždy ten z rodičů, který pro účely přiznání daně z příjmů fyzických osob uplatňuje slevu na dani na toto dítě. Jinak se nezletilé dítě posuzuje s tím rodičem, se kterým má být posuzováno podle souhlasného prohlášení rodičů.
18. Jak vyplynulo z obsahu správních spisů, správním orgánům muselo být známo, že slevu na dani uplatňovala matka nezletilého syna žalobce. To vyplývá např. z Oznámení Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Ostravě ze dne 12. 1. 2021, č. j. 1369/2021/TRI, ve věci příspěvku na živobytí, ve kterém správní orgán uvedl, že *„[i] přes souhlasné prohlášení rodičů je nezletilé dítě posuzováno společně s matkou, jelikož matka uplatňuje daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve svém zaměstnání.“* Správní orgány ostatně ani tuto skutečnost nijak ve svých rozhodnutích nerozporovaly, ani se jí blíže nezabývaly, pouze se vždy odkázaly na užití § 7 odst. 3 ZSSP, který podle nich stanovil okruh společně posuzovaných osob v případě, že je dítě svěřeno do střídavé péče, zcela tak pominuly speciální úpravu § 7 odst. 5 ZSSP a její paušální odkaz na § 4 ZŽEM, podle kterého měly stanovit okruh společně posuzovaných osob.
19. Přitom v případě žalobce stanovení společně posuzovaných osob má přímý vliv na výši příspěvku na bydlení. Výši příspěvku určuje § 27 ZSSP, který v odst. 1 stanovuje, že *„výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30.“* Odst. 2 pak doplňuje, že *„pokud jsou náklady na bydlení nižší než normativní náklady na bydlení, náleží příspěvek na bydlení ve výši rozdílu mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30.“* Od normativních nákladů, případně od skutečných, pokud jsou nižší než normativní (odst. 2), se totiž odečte částka příjmu rodiny vynásobená koeficientem 0,3.
20. Na základě shora uvedeného krajský soud uzavírá, že žalovaný v napadeném rozhodnutí nesprávně aplikoval ZSSP, když okruh společně posuzovaných osob pro potřeby příspěvku na bydlení stanovil podle § 7 odst. 3 ZSSP, ačkoliv měl aplikovat *lex specialis* § 7 odst. 5 ZSSP ve spojení s § 4 odst. 3 ZŽEM. Jeho rozhodnutí je z tohoto důvodu nezákonné, krajský soud proto postupem podle § 78 odst. 1 s. ř. s. napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
21. V řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, kterému v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Podle obsahu spisu mu však žádné náklady řízení nevznikly a soud proto rozhodl tak, že žádnému z účastníků řízení náhradu nákladů řízení nepřiznal. O odměně ustanoveného zástupce žalobce krajský soud rozhodne samostatným usnesením.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 15. března 2023

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně